

قراردادهای زنجیره تأمین و مدیریت پروژه

نگار داود عباسی

امیر تقی راسخی بزرگ
دانشیار دانشکده مهندسی صنایع و سیستم‌ها
دانشگاه صنعتی اصفهان

پویا دهقان‌پور اُمّیه

پدرام فرقدانی چهارسوقی

کارشناس ارشد دانشکده مهندسی صنایع و سیستم‌های مدیریت
دانشگاه صنعتی امیرکبیر

انشارات دانشگاه صنعتی اصفهان

گروه فنی و مهندسی ۷۴

شماره کتاب ۱۷۲

قراردادهای زنجیره تأمین و مدیریت پروژه

مرتضی راستی برزکی، پویا دهقان پور امنیه، پدram فرقدانی چهارسوقی	گردآوری و ویرایش
فرحناز نصیری	صفحه آرا
مرضیه خردمند	طراح
انتشارات دانشگاه صنعتی اصفهان	ناشر
چاپخانه دانشگاه صنعتی اصفهان	لیتوگرافی، چاپ و صفحه‌آرایی
پاییز ۱۳۹۸	چاپ اول
جلد ۵۰۰	شمارگان
۹۷۸-۶۰۰-۸۲۵۷-۳۹-۴	شابک
۱۵۰۰۰۰ ریال	قیمت

Rasti-Barzok, M-۱۳۶۰	سرشناسه
قراردادهای زنجیره تأمین و مدیریت پروژه/ گردآوری و تدوین مرتضی راستی برزکی، پویا دهقان پور امنیه، پدram فرقدانی چهارسوقی	عنوان و نام پدیدآور
اصفهان: دانشگاه صنعتی اصفهان، انتشارات، ۱۳۹۸.	مشخصات نشر
شش-۱۶۹: تصویر، جدول، نمودار، وزیر	مشخصات ظاهری
دانشگاه صنعتی اصفهان، انتشارات: ۱۳۶۰، گروه فنی و مهندسی: ۷۴.	فروست
۹۷۸-۶۰۰-۸۲۵۷-۳۹-۴	شابک
فیبا	وضعیت فهرست‌نویسی
Compiled by M. Rasti-Barzok, Supply Chain and Project Management	یادداشت
Contracts	یادداشت
واژه‌نامه، کتابنامه، نمایه.	موضوع
تدارکات بازرگانی Business logistics -- مدیریت	شناسه افزوده
Business logistics -- Management	
دهقان پور امنیه، پویا، ۱۳۷۴- P، Dehghanpour-Amniyeh, فرقدانی چهارسوقی، پدram، Farghadani-Chaharsooghi, P-۱۳۷۳	شناسه افزوده
دانشگاه صنعتی اصفهان، انتشارات	رده‌بندی کنگره
HD۳۸/۵:	رده‌بندی دیوبی
۶۵۸/۵:	شماره کتابشناسی ملی
۵۹۲۵۳۱۵:	

حق چاپ برای انتشارات دانشگاه صنعتی اصفهان محفوظ است.

اصفهان: دانشگاه صنعتی اصفهان - انتشارات - کدپستی ۸۴۱۵۳-۸۳۱۱۱، تلفن: ۳۳۹۱۲۹۵۲ (۰۳۱) دورنگار: ۳۳۹۱۲۵۵۲ برای خرید اینترنتی کلیه کتاب‌های منتشره انتشارات می‌توانید به وبگاه <http://publication.iut.ac.ir> مراجعه و یا مستقیماً از کتابفروشی انتشارات واقع در کتابخانه مرکزی دانشگاه صنعتی اصفهان (تلفن ۳۳۹۱۲۹۵۲) خریداری فرمائید.

پیشگفتار نویسنده

قرارداد در لغت به معنای برقرار و پایدار، منصوب و مقرر و همچنین عهد و پیمان است. به طور کلی از دو منظر اجتماعی و حقوقی می‌توان قراردادها را مورد بررسی قرارداد که در این کتاب روی قراردادها حقارتی متمرکز خواهیم شد. پیش از بررسی و تجزیه و تحلیل قراردادها لازم است اهمیت و رز قرارداد در مرادفات تجاری و اجتماعی را درک و تصور کرد. امروزه هزاران قرارداد در سطح جامعه با سورت، خوب و شفاهی منعقد می‌شود که چگونگی و کارایی آنها با توجه به رویه موجود و عرب قراردادها، جامعه، مؤکداً مورد نقد و بررسی قرار گرفته است؛ چرا که نظم و ضمانت اجرای لازم جهت ادامه دادن قرارداد، انجام تعهدات و پایان یافتن قراردادها در این الگویی که امروزه در بستر قراردادها رایج است، به خوبی اعمال نمی‌شود.

یک زنجیره تأمین شامل همه مر حللی (اضعای زنجیره) است که چه مستقیم و چه غیرمستقیم در برآورده سازی درخواست یک مشتری نقش دارند. در اصل یک زنجیره تأمین مجموعه ای از انبارش ها و حمل و نقل هاست. در زنجیره تأمین همواره دو معیار کمینه کردن هزینه ها و بیشینه ساختن سطح سرویس وجود دارد یکی دیگر از اهداف مدیریت مؤثر زنجیره تأمین، یکپارچه سازی اجزا زنجیره است که برای رسیدن به این منظور باید از فواید های برنامه ریزی و تبادل اطلاعات استفاده کرد. در مجموع برای رسیدن به دو معیار مذکور و همچنین برای یکپارچه سازی زنجیره تأمین می توان از قراردادهای تأمین استفاده کرد.

پروژه نیز بر اساس استاندارد "PMBOK"، یک تلاش موقتی است که منظور ایجاد یک محصول، خدمت و یا نتیجه منحصر به فرد ایجاد می‌شود. موقتی بودن پروژه به معنای یک شروع و پایان مشخص با محدوده و منابع تعریف شده است. پایان پروژه نیز زمانی محقق می‌شود که اهداف پروژه برآورده شده باشند. حال از آنجایی که پروژه ها موقت و منحصر به فرد هستند، اغلب نیاز به استفاده از پیمانکاران خارجی به منظور پیشبرد پروژه احساس می‌شود و همین امر سبب می‌شود تا اهمیت استفاده از قراردادها به منظور ایجاد چارچوب مشخص برای اجرای پروژه بیش از پیش آشکار شود.

از آنجا که هم در زنجیره تأمین و هم در مدیریت پروژه، نیاز به بستن قرارداد برای اجرای کارهای مدنظر اعم از تأمین مواد اولیه، تأمین نیروی کار، حمل و نقل، فروش محصول و غیره به شدت احساس می شود، این کتاب به بررسی قراردادهای این دو حوزه پرداخته است. هدف، آشنا کردن خوانندگان با قراردادهای حوزه زنجیره تأمین و مدیریت پروژه و همچنین روش های عقد قرارداد است. برای این کار نیاز بر آن است که ابتدا توضیح اجمالی راجع به زنجیره تأمین داده شود و پس از آن قراردادهای گوناگون بررسی شود و نقاط ضعف و قوت هر یک از آنها مشخص شود. همچنین انواع دسته بندی های انجام شده در این حوزه جمع آوری شود. از طرف دیگر، برای برخی از این قراردادها نیز، یک مطالعه موردی و مفاد قراردادی آنها ذکر شود و در ادامه برخی از قراردادها با یکدیگر از نظرهای متفاوت مقایسه شود. در پایان سعی شده است تا نحوه بستن یک قرارداد رسمی آموزش داده شود.

امید است کتاب حاضر قابل استفاده برای اساتید، مدیران، دانشجویان رشته های مهندسی صنایع و مدیریت، سازمان های ترگیز مسائل مدیریت زنجیره تأمین، اعم از تأمین کنندگان، کارخانه های تولیدی، شرکت های خدماتی، توزیع کنندگان و عمده فروشان و تمام علاقه مندان به مبحث مدیریت زنجیره تأمین و همچنین کارکنان پروژه های داخلی و بین المللی باشد. امیدواریم این مختصر در جهت اعتلای میهن عزیز و اسلام مان مؤثر افتند.

بر خود لازم می دانیم که از مرکز انتشارات دانشگاه صنعتی اصفهان که به ما در جهت آماده سازی و چاپ کتاب، کمک خوبی کردند، کمال قدرسی و تشکر را داشته باشیم. از خوانندگان محترم درخواست می شود که نظرات ارزشمند و سازنده خود را به ما ارسال کرده، تا در جهت پربار شدن کتاب از آنها استفاده شود.

مرتضی راستی بزرگ

دانشیار دانشکده مهندسی صنایع سیستم ها

دانشگاه صنعتی اصفهان

پاییز ۱۳۹۸

فهرست مطالب

۱	مقدمه.....
۱-۱	زنجیره تأمین چیست؟.....
۲-۱	مدیریت زنجیره تأمین چیست؟.....
۱-۱-۱	لایه‌های مختلف بودن مدیریت زنجیره تأمین.....
۲-۲-۱	پایه مورد نیاز انواع اصلی برای یکپارچه‌سازی زنجیره تأمین.....
۳-۲-۱	مسئولیت تعمیم‌یافته تولیدکننده (EPR).....
۴-۲-۱	مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها (CSR).....
۵-۲-۱	پایداری، توسعه پایدار زنجیره تأمین پایدار.....
۳-۱	پروژه چیست؟.....
۴-۱	مدیریت پروژه چیست؟.....
۵-۱	جمع‌بندی.....
۱۱	فلسفه و ضرورت قراردادهای زنجیره تأمین.....
۱-۲	تعریف قرارداد در زنجیره تأمین.....
۱-۱-۲	ضرورت قرارداد.....
۲-۱-۲	موارد مورد بحث در یک قرارداد تأمین بین خریدار و تامین‌کننده.....
۲-۲	دستیابی به بهینه‌سازی کلی با استفاده از قراردادها.....
۳-۲	تأثیر قراردادها بر سود زنجیره تأمین.....
۴-۲	تسهیم اطلاعات.....
۵-۲	موجودی مدیریت شده توسط فروشنده (VMI) با هدف مشارکت راهبردی.....
۶-۲	جمع‌بندی.....
۲۵	انواع قرارداد در زنجیره تأمین.....
۱-۳	قراردادهای تأمین.....

۲۶	۱-۱-۳ قراردادهای قیمت عمده‌فروشی (WP)
۲۶	۲-۱-۳ قراردادهای حق امتیاز (FF)
۲۶	۳-۱-۳ قراردادهای تثبیت قیمت خرده‌فروشی (RPM)
۲۷	۴-۱-۳ قراردادهای خرید اقلام برگشتی
۳۱	۵-۱-۳ قراردادهای انعطاف در مقدار خرید
۳۲	۶-۱-۳ قراردادهای تسهیم درآمد
۳۴	۷-۱-۳ قراردادهای تشویق به فروش
۳۴	۸-۱-۳ قراردادهای تسهیم هزینه
۳۵	۹-۱-۳ قراردادهای رزرو ظرفیت
۳۷	۱۰-۱-۳ قراردادهای تعادلی
۳۷	۱۱-۱-۳ قراردادهای پیش‌خرید
۳۸	۱۲-۱-۳ قراردادهای افزایش بازده
۳۹	۱۳-۱-۳ قراردادهای حرفه دو بخشی (TPT)
۴۲	۱۴-۱-۳ تخفیف متقابل، آری، حجم مدار
۴۳	۱۵-۱-۳ قرارداد تخفیف متقابل آری انباشته مدار
۴۳	۱۶-۱-۳ قراردادهای بلند مدت
۴۷	۱۷-۱-۳ قراردادهای اختیاری و سرراشای منعطف
۵۳	۱۸-۱-۳ قراردادهای خرید لحظه‌ای یا قراردادهای خرید سریع
۵۳	۱۹-۱-۳ قراردادهای جمعی
۵۵	۲۰-۱-۳ قرارداد تبلیغات همکارانه
۵۷	۲۱-۱-۳ قراردادهای نگهداری و تعمیرات تمام خدمات
۶۰	۲۲-۱-۳ قرارداد پاداش و جریمه
۶۲	۲۳-۱-۳ قراردادها با قیمت ثابت
۶۲	۲۴-۱-۳ قراردادها با بازپرداخت هزینه
۶۳	۲۵-۱-۳ قراردادهای انگیزشی
۶۵	۲۶-۱-۳ قراردادهای زمان و مواد
۶۵	۲-۳ مراحل انعقاد یک قرارداد زنجیره تأمین
۶۹	۳-۳ جمع‌بندی
۷۱	۴: انواع قرارداد در حوزه مدیریت پروژه
۷۱	۱-۴ شمای کلی قراردادهای مدیریت پروژه

۷۱	۲-۴ قراردادهای پیمانکاری داخلی
۷۱	۱-۲-۴ قراردادهای خود اجرا (امانی)
۷۴	۲-۲-۴ قراردادهای طرح و ساخت (دو عاملی)
۷۵	۳-۲-۴ قرارداد متعارف (سه عاملی)
۷۶	۴-۲-۴ قرارداد مدیریت اجرا (چهار عاملی)
۷۷	۳-۴ قراردادهای بین المللی
۷۸	۱-۳-۴ قراردادهای کلید چرخان
۷۸	۲-۳-۴ قراردادهای طراحی مهندسی + تأمین تجهیزات
۷۹	۳-۳-۴ قراردادهای طراحی مهندسی + تأمین تجهیزات + ساخت
۸۰	۱-۳-۱ قراردادهای ساخت + بهره‌برداری + انتقال
۸۲	۵-۳-۴ قراردادهای ساخت + تملک + بهره‌برداری
۸۳	۶-۳-۴ قراردادهای ساخت + تملک + بهره‌برداری + انتقال
۸۳	۷-۳-۴ قراردادهای ساخت + انتقال + بهره‌برداری
۸۴	۸-۳-۴ قراردادهای ساخت + اجاره + انتقال
۸۴	۹-۳-۴ قراردادهای ساخت + اسباب
۸۴	۱۰-۳-۴ قراردادهای خرید اقساط بازرگانی (بمع مقابل)
۸۶	۱۱-۳-۴ قراردادهای تأمین مالی
۸۶	۱۲-۳-۴ قراردادهای طراحی + مناقصه + ساخت
۸۷	۱۳-۳-۴ قراردادهای طراحی + ساخت
۸۸	۴-۴ عوامل مؤثر در انتخاب نوع قرارداد
۸۹	۵-۴ جمع‌بندی
۹۱	۵: دسته‌بندی قراردادهای تأمین
۹۱	۱-۵ شمای کلی قراردادهای تأمین
۹۲	۲-۵ دسته‌بندی کلی قراردادها
۹۳	۳-۵ دسته‌بندی با هدف تقسیم مخاطرات
۹۵	۴-۵ قراردادهای مخصوص زنجیره تأمین MTS و MTO
۱۰۸	۵-۵ قراردادها با اطلاعات نامتقارن
۱۰۹	۶-۵ قراردادهای یارانه‌ای انعطاف‌پذیر در زنجیره تأمین VMI
۱۱۱	۷-۵ طراحی و بررسی قراردادها برای محصول جدید در یک زنجیره تأمین
۱۱۳	۸-۵ انواع قراردادها برای اجزای غیراستراتژیک